

Strategie plnění rozvoje podporovaného zaměstnávání v ČR

FAKTOR 1 - Podporované zaměstnávání dostupné lidem z celé ČR

Kritérium 1.1: Podporované zaměstnávání bude poskytováno v minimálně 53 okresech ČR. V každém kraji je poskytovatel PZ alespoň v 70 % okresů.

Naplnění kritéria:

Vize strategie rozvoje podporovaného zaměstnávání o zajištění dostupnosti lidem z celé ČR v tomto bodě nebyla naplněna.

Dostupnost podporovaného zaměstnávání lidem z ČR nebyla doposud plně zajištěna. Poskytovatelé PZ prozatím nepůsobí v rámci celé republiky. Realizace jejich aktivit probíhala pouze v jedenácti ze čtrnácti krajů ČR, přičemž nejvyšší zastoupení poskytovatelů PZ bylo v Středočeském kraji (5 poskytovatelů) a v Praze (4)¹, dále v Ústeckém kraji (3), Vysočině (2) a Pardubickém kraji (2). V ostatních krajích² působil jeden poskytovatel. Žádný poskytovatel nepůsobil v Plzeňském, Zlínském a Moravskoslezském kraji – přehled viz Tabulka 1.

Podporované zaměstnávání bylo aktivně funkční pouze ve 23 okresech ČR³, přičemž tuto službu vykonávalo 20 poskytovatelů⁴.

Tabulka 1 **Krajské zastoupení poskytovatelů podporovaného zaměstnávání, četnosti a procentuální rozložení**

Kraje ČR	Četnosti	%
Hl. m. Praha	4	18

¹ Z toho dva poskytovatelé působí v Praze i v Středočeském kraji zároveň.

² Jihomoravský, Královéhradecký, Liberecký, Olomoucký, Jihočeský a Karlovarský kraj.

³ Benešov, Brno, Děčín, Havlíčkův Brod, Chrudim, Jablonec nad Nisou, Jindřichův Hradec, Kolín, Kutná Hora, Liberec, Litoměřice, Mladá Boleslav, Náchod, Olomouc, Pelhřimov, Písek, Praha, Prachatice, Příbram, Rakovník, Rychnov nad Kněžnou, Sokolov, Ústí nad Labem.

⁴ Šest poskytovatelů působil minimálně ve dvou okresech ČR zároveň.

Středočeský	5	23
Jihočeský	1	5
Plzeňský	0	0
Karlovarský	1	5
Ústecký	3	14
Liberecký	1	5
Královéhradecký	1	5
Pardubický	2	9
Vysočina	2	9
Jihomoravský	1	5
Olomoucký	1	5
Zlínský	0	0
Moravskoslezský	0	0
celkem	22*	100

*Dva z poskytovatelů působili ve dvou krajích zároveň, uvedená celková četnost (22) se tudíž nerovná zkoumanému počtu 20 poskytovatelů PZ.

Kritérium 1.2: PZ je poskytováno minimálně 1.200 uživatelům v jeden okamžik.

Naplnění kritéria:

Další kritérium zajištění dostupnosti podporovaného zaměstnávání lidem z celé ČR nebylo naplněno. Poskytovatelé PZ poskytovali své služby pouze 339 uživatelům v jeden okamžik, což bylo pouze více než čtvrtina (přesně 28,3 %) vize strategie rozvoje PZ.⁵

Kritérium 1.3: Průměrná čekací doba nepřekračuje v regionech s průměrnou nezaměstnaností jeden měsíc.

Naplnění kritéria:

Poslední kritérium vize o zajištění maximálně možné dostupnosti PZ nebylo rovněž naplněno. Rozšíření PZ v rámci ČR je v současné době silně poddimenzováno a čekací

⁵ Odpověď neuvědl jeden poskytovatel PZ.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠÍ BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

ČESKÁ UNIE
PRO PODPOROVANÉ
ZAMĚSTNÁVÁNÍ

Ihůty uživatelů na tyto služby byly (nejen) v regionech s průměrnou nezaměstnaností delší než stanovený jeden měsíc.

Průměrná čekací doba na poskytnutí služby v rámci PZ byla v ČR necelé tři měsíce (přesně 2,9 měsíce). Osm agentur PZ bylo schopno zajistit poskytnutí služby do jednoho měsíce (z toho pět prakticky okamžitě⁶), čtyři agentury do dvou měsíců, tři až čtyři měsíce čekali na poskytnutí služby uživatelé čtyř agentur. Nejdelší uvedená průměrná čekací doba byla 9 měsíců⁷.

FAKTOR 2 - Podporované zaměstnávání je dostupné všem cílovým skupinám

Kritérium 2.1: V minimálně 50 % okresů jsou poskytovatelé schopni poskytnout podporované zaměstnávání zástupcům všech skupin uživatelů.

Naplnění kritéria:

Naplňování strategie rozvoje PZ z hlediska zajištění zacílení aktivit poskytovatelů PZ na všechny adekvátní skupiny osob nebylo dosaženo. Pouze jeden poskytovatel PZ působící v okresech Jihočeského kraje (Písek, Prachatice a Jindřichův Hradec) byl schopen poskytnout svoje služby zástupcům všech cílových skupin uživatelů.

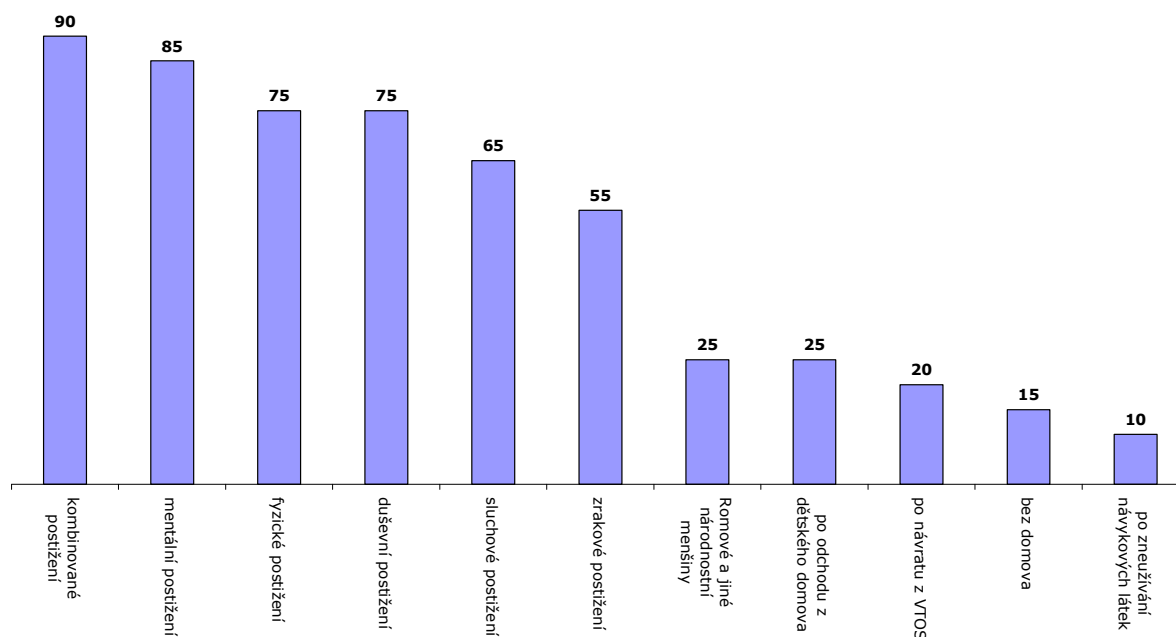
Poskytovatelé PZ zaměřovali svoje nabízené služby zejména na osoby s kombinovaným postižením (až 90 % poskytovatelů PZ), dále lidem s mentálním (85 %) nebo fyzickým (75 %) postižením. Naopak nejméně jsou služby poskytovatelů zacíleny na lidi po návratu z VTOS, bez domova nebo na osoby po zneužívání návykových látek (pouze 5 % poskytovatelů PZ) – detailněji viz Graf č. 1.

⁶ Poskytovatelé PZ působící v Děčíně, v Praze, dále agentura s širokou okresní působností v Praze, Mladé Boleslavy, Rakovníku, Kolíně a Příbrami, poskytovatel s působností v okresech Rychnov nad Kněžnou a Náchod a agentura PZ s působností v jihočeském kraji (Písek, Prachatice a Jindřichův Hradec).

⁷ Agentura PZ působící v Praze.

Graf č. 1

Cílenost služeb provozovatelů PZ podle postižení nebo jiného handicapu uživatelů (v %, setová otázka - součet nedává 100 %)

FAKTOR 3 - PZ je účinným nástrojem

Kritérium 3.1: Služba je účinnější ve srovnání se stávající situací v následujících okruzích: trvání pracovního poměru zprostředkovaného uživatelům PZ, průměrný počet uživatelů na jednoho pracovníka poskytovatele, doba trvání nalezení pracovního místa, vliv PZ na vývoj dovedností uživatelů získat a udržet si práci.

Naplnění kritéria:

Faktor nástrojové účinnosti podporovaného zaměstnávání v boji proti nezaměstnanosti cílových skupin nebyl doposud dosažen a to zejména z toho důvodu, že doposud nedošlo ke kýženému prodloužení trvání pracovního poměru uživatelů služeb PZ a ani se nezkrátila doba hledání pracovního poměru vhodného pro uživatele PZ.

Trvání pracovního poměru uživatelů služeb PZ

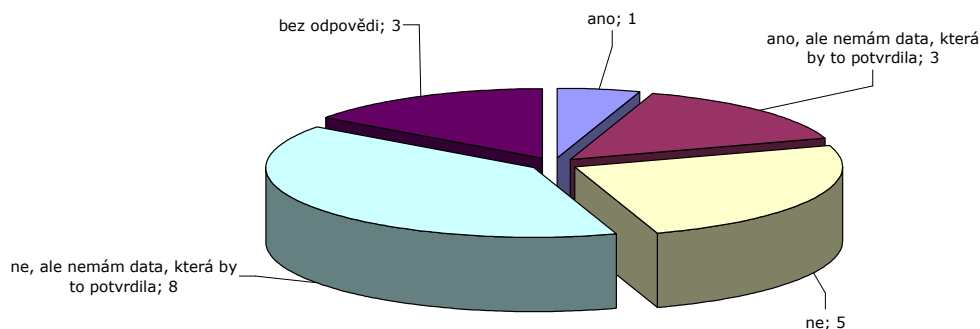
Podle poskytovatelů PZ (ve většině případů) doposud nedošlo k žádoucímu prodloužení pracovního poměru uživatelů služeb PZ, a to na jedné straně z důvodu turbulentního ekonomického vývoje a jeho dopadů na stav zaměstnanosti a zaměstnavatelské

preferance pracovních úvazků, na straně druhé z důvodu specifík práce s uživateli (např. s mentálním postižením), kteří využívali služeb PZ opakovaně převážně po krátkodobých pracovních úvazcích.

Více než polovina poskytovatelů (13) PZ se nedomnívalo, že uživatelé se v práci udrží delší dobu, k prokázání tohoto tvrzení většině z nich ovšem chybí relevantní data – viz Graf 2.

Graf 2

Prodloužení trvání pracovního poměru uživatelů PZ (2004 vs. současnost), četnosti odpovědí poskytovatelů PZ

Poskytovatelé PZ uvedli několik důvodů, proč v současné době převládá spíše krátkodobé zaměstnávání uživatelů PZ:

- uživatelé často po krátké době po nalezení zaměstnání s poskytovateli ukončili spolupráci nebo udržovali pouze nepravidelný kontakt nebo poskytovatel nevedl evidenci délky pracovního poměru;
- pouze u malé části uživatelů docházelo k prodlužování pracovního poměru uživatelů. Z těch, kterým pracovní poměr nebyl prodloužen, se někteří však do služby PZ nevrátili, protože již sami uměli uplatnit získané zkušenosti a dovednosti při vyhledávání pracovního uplatnění získané poskytováním služby. Ostatní uživatelé (převážně osoby s mentálním postižením, či sníženým intelektem) potřebovali při vyhledávání nového pracovního uplatnění opakovanou podporu a tudíž se vrátili zpět do služby PZ;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠÍ BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

ČESKÁ UNIE
PRO PODPOROVANÉ
ZAMĚSTNÁVÁNÍ

- v době ekonomických turbulencí a problematického vývoje obzvláště regionální nezaměstnanosti využívali zaměstnavatelé uživatele PZ spíše sezónně nebo pouze na určitou dobu či dohodou o provedení práce.

Vysloven byl ale také názor, že trend v trvání pracovních úvazků uživatelů bude naopak spíše vzestupný a to z důvodu neustále se rozvíjejícího dalšího vzdělávání uživatelů a postupného navyšování jejich pracovních zkušeností, což se ovšem projeví až v pozdějším období.

Průměrný počet uživatelů na jednoho pracovníka poskytovatele

K faktickému snížení počtu uživatelů na pracovníka poskytovatele nedošlo, přičemž zjištěný průměrný počet uživatelů na jednoho pracovníka poskytovatele byl 7 (poskytovatelé se úžeji drželi doporučení metodik PZ). Na základě výpovědí poskytovatelů lze konstatovat, že počet uživatelů, se kterými pracovník poskytovatel v jeden okamžik pracoval, varioval od 5 do 10, a to zejména z následujících poskytovatelů uvedených důvodů:

- začátečníci na pozici poskytovatelů pracovali s nižším počtem uživatelů (než bylo stanoveno v metodice PZ);
- počet uživatelů byl určován dle míry jejich postižení;
- průměrný počet záležel na individuální intenzitě potřebné podpory pro každého uživatele;
- počet klientů v programu PZ byl ovlivněn realizací projektů ESF a v průběhu času různě varioval⁸;
- většina poskytovatelů hodnotila poměr poskytovatel/uživatelé jako dostačující a vyhovující.

Zkrácení doby nalezení pracovního místa

Ke zkrácení doby nalezení pracovního místa nedošlo u 15 poskytovatelů PZ, pouze čtyři poskytovatelé hodnotili daný vývoj pozitivně. Z důvodů nezkrácování délky hledání vhodného zaměstnání pro uživatele služeb PZ byly uvedeny tyto:

- přetrvávání negativního vlivu ekonomického vývoje na stav regionální zaměstnanosti;
- doba nalezení pracovního místa byla individuální dle potřeb, schopností a dovedností konkrétního uživatele služby, u některých byla kratší, u jiných se prodlužovala dobou potřebnou na naučení základních dovedností souvisejících s vyhledáváním pracovního místa;
- kombinace několika problémů, např. těžké postižení, nízké dovednosti, vysoké požadavky ze strany uživatele na pracovní místo apod.

U poskytovatelů, kteří zaznamenali zkrácování doby nalezení pracovního místa pro uživatele PZ byly zaznamenány tyto odpovědi:

⁸ U poskytovatele PZ s působností v okresech Praha, Kolín, Mladá Boleslav, Příbram a Rakovník se v průběhu realizace projektu ESF počet uživatelů na jednoho pracovníka poskytovatele nesnížil, ale naopak zvýšil.

- nárůst zájmu zaměstnavatelů o zaměstnání osob se zdravotním postižením;
- dlouhodobé působení agentury ve městě, profesionalizace pracovníků a vytvoření sítě spolupracujících zaměstnavatelů⁹.

FAKTOR 4 – Systém financování PZ z veřejných rozpočtů je účinný, hospodárný a transparentní

Kritérium 4.1:

Vybudování jasného, systémového postupu pro financování podporovaného zaměstnávání vycházejícího z podstaty podporovaného zaměstnávání jako individuálně koncipované služby, která je poskytována před i po uzavření pracovně právního vztahu.

Naplnění kritéria:

Zřetelnost a systémovost postupu financování PZ v intencích kritéria 4.1 dle mínění poskytovatelů PZ nebyly doposud naplněny. Až 19 poskytovatelů PZ nebylo přesvědčeno, že by existoval účinný, hospodárný a transparentní systém financování PZ, pouze jeden poskytovatel považoval daný způsob financování PZ za jasný a systémový.

K hlavním zdrojům financování agentur poskytovatelů služeb podporovaného zaměstnávání patřili dotace na sociální služby MPSV ČR, kraj a financování na základě realizace projektů ESF. Pouze pět poskytovatelů PZ bylo financováno výlučně z jednoho zdroje (2x z MPSV, 1x kraj a 2x ESF). Ostatní poskytovatelé PZ (15) využívali tzv. vícezdrojové financování, přičemž nejčastější způsob financování byla kombinace těchto zdrojů: MPSV, kraj, ESF a obec (popřípadě sponzoři). Rozsah využívání zdrojů financování poskytovateli PZ ilustruje Tabulka 2.

Tabulka 2 Rozsah využívání zdrojů financování poskytovateli podporovaného zaměstnání

Zdroje financování/Rozsah využívání zdrojů (počet poskytovatelů)	Zdroj financování nevyužívá vůbec	Do jedné čtvrtiny financování	Do poloviny financování	Do tří čtvrtin financování	Do čtyř čtvrtin financování (ne 100 %)	100 % financování	Celkem poskytovatelů PZ
MPSV*	6	4	3	5	0	2	20

⁹ Agentura působící v Ústí nad Labem.

Kraj	10	6	1	2	0	1	20
ÚP	16	3	1	0	0	0	20
ESF	9	3	2	2	2	2	20
Obec	10	10	0	0	0	0	20
Sponzoři	15	5	0	0	0	0	20
Jiné**	16	4	0	0	0	0	20

*Dotace na sociální služby

** Čtyři z poskytovatelů PZ využívali i tzv. jiné zdroje financování (byly uvedeny tyto: vlastní činnost a doplňková činnost sdružení (stáže, odborné konzultace, semináře, školení, supervize, partnerství v projektech jiných organizací apod.).

FAKTOR 5 – PZ je poskytováno profesionálními týmy

Kritérium 5.1:

Souhrnná metodika podporovaného zaměstnávání (Rytmus 2005) uvádí, že „kvalitních a efektivních výsledků dosahují pracovní týmy tvořené nejméně třemi pracovníky s plnými úvazky ve složení vedoucí pracovník a dva pracovní konzultanti. Pracovní asistenci pak zpravidla provádějí dobrovolní pracovníci, praktikanti odborných škol nebo placení odborní asistenti s částečným úvazkem“.

Naplnění kritéria:

Vize strategie rozvoje podporovaného zaměstnávání o dosažení profesionalizace týmů agentur poskytujících služby PZ prozatím nebyla plně naplněna.

Výše uvedené kritérium nejefektivnějšího složení pracovních týmů (vedoucí, dva konzultanti a pracovní asistenti) splňovala polovina poskytovatelů PZ, z toho tři ovšem zaměstnávali vedoucí pracovníky pouze na poloviční nebo čtvrtinový úvazek. Pracovní asistenci vykonávali formou DPP nebo DPC převážně studenti (většinou) VŠ, méně již praktikanti odborných škol, v míře nejmenší dobrovolníci. Zavedené agentury poskytující služby PZ také podle potřeb zaměstnávali např. právníka – personalistu (při realizaci tzv. job klubů) nebo specialistu sociální rehabilitace.

Druhá polovina poskytovatelů vytvářela pracovní týmy sestavené zejména z vedoucího pracovníka a dvou až čtyř konzultantů (podle pracovní kapacity agentury) zaměstnaných

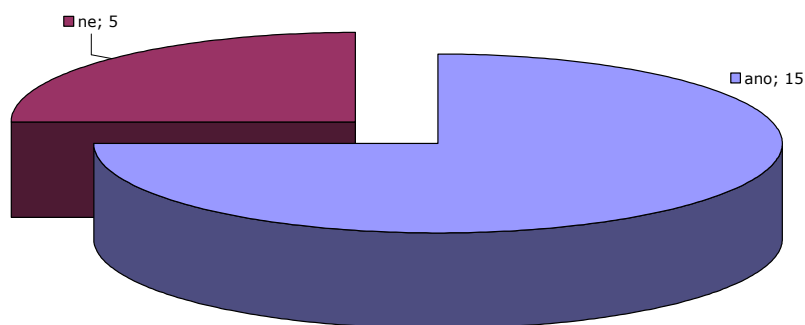
na plný nebo částečný úvazek, přičemž zde z nedostatku finančních prostředků docházelo ke kumulacím funkcí vedoucí – konzultant a konzultant – pracovní asistent¹⁰.

Úroveň dosaženého vzdělání pracovního týmu deklarovali pouze dva poskytovatele, v obou případech byly pracovní týmy sestaveny z odborně vysokoškolsky vzdělaných pracovníků/pracovnic proškolených kurzem PZ.

Percepce platového ohodnocení pracovníků agentur PZ ve vztahu k úrovni mezd zaměstnanců daného regionu vykonávajících práci obdobného charakteru byl u většiny poskytovatelů PZ pozitivní – viz Graf 3. Získané poznatky o vnímání platového ohodnocení ovšem nevypovídali nic o míře spokojenosti pracovníků agentur PZ s výší jejich platového ohodnocení.

Graf 3

Výše mzdy pracovníků agentur PZ je v daném regionu srovnatelná se mzdami zaměstnanců vykonávajícími obdobnou práci

¹⁰ V případě, že poskytovatel nezaměstnával pracovní asistenty, vykonávali potřebnou asistenci všichni pracovníci nebo konzultanti.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

ČESKÁ UNIE
PRO PODPOROVANÉ
ZAMĚSTNÁVÁNÍ

FAKTOR 6 - PZ je založeno na partnerství úřadů práce se sociálními a zdravotními službami, vzdělávacími institucemi a zaměstnavateli

Kritérium 6.1: V 90 % regionů (úroveň okresů), kde je poskytováno PZ, je navázána spolupráce mezi výše uvedenými organizacemi a institucemi (alespoň ÚP a poskytovatel PZ).

Naplnění kritéria:

Spolupráce s regionálními úřady práce byla navázána u většiny poskytovatelů podporovaného zaměstnávání. Přesto ale nebyl cíl strategie rozvoje PZ, který je založený na naplnění regionální meziinstitucionální spolupráci, dosažen. V současnosti bylo navázáno regionální partnerství (poskytovatelé PZ, ÚP, sociální a zdravotní služby, vzdělávací instituce a zaměstnavatelé) v 80 % okresů.

Spolupráce poskytovatelů PZ s úřady práce a dalšími institucemi byla regionálně různá a nabývala zejména tyto formy:

Pozitiva spolupráce

ÚP

- spolupráce při zajišťování pracovní rehabilitace formou PZ, pomoc pracovních konzultantů uživatelům s registrací na ÚP;
- udržování kontaktu se zprostředkovatelkami ÚP (spolupráce na vyhledávání vhodných pracovních míst uchazečů i zájemců o zaměstnání);
- další spolupráce na případě společného klienta (pokud si to uživatel sám přeje);
- dojednání finančních prostředků pro zaměstnavatele;
- poskytování poradenské činnosti pro ÚP, jejíž obsah vychází z metodiky PZ.

Jiné instituce

- široká meziinstitucionální spolupráce v rámci regionálních projektů (např. proces komunitního plánování sociálních služeb v Kutné Hoře, Olomouci, Liberci, Jablonci nad Nisou a v Pardubicích);
- spolupráce s městským úřadem;
- úzká spolupráce s odbornými lékaři, školami a dalšími vzdělávacími institucemi a jinými úřady v regionu;
- dlouhodobá spolupráce se sítí zaměstnavatelů a navazování nových kontaktů;
- spolupráce s Hospodářskou komorou (Ústecký kraj) – rozesílání mailů a nabídek zaměstnavatelům, spoluúčast na akcích, dotazníková šetření mezi zaměstnavateli atp.;
- spolupráce s dalšími neziskovými organizacemi a organizacemi zajišťujícími sociální služby pro uživatele;
- kooperace s domovy pro osoby se zdravotním postižením.

Nedostatky spolupráce

ÚP

- poskytovatelé PZ postrádali (efektivní) spolupráci v oblasti pracovní rehabilitace,

Byly uvedeny tyto příklady negativních zkušeností: v Ústeckém kraji absentovala spolupráce ÚP v oblasti realizace pracovní rehabilitace (ÚP Děčín ji prozatím neposkytoval, ÚP Ústí nad Labem kooperoval pouze s jednou organizací a realizoval pouze 2 až 3 pracovní rehabilitace ročně). Pracovní rehabilitace realizována ÚP Litoměřice byla započata pouze ve výjimečných případech. ÚP Brno preferoval pouze formální spolupráci a to zejména z důvodu malého využívání možností APZ, přičemž pracovní rehabilitace nebyla uchazečům téměř vůbec nabízena či ÚP podporována. S komplikovanou spoluprací s ÚP v oblasti PR měli zkušenost i poskytovatelé PZ v Praze, přičemž argumentovali, že ÚP sami rozmlouvali uživatelům využití tohoto nástroje APZ nebo nebyli ochotni na něm spolupracovat.

- v období současného problematického ekonomického vývoje bylo v registru ÚP málo volných pracovních míst a ÚP je nabízel spíše lidem bez invalidního důchodu,
- ÚP nepovažoval problematiku zaměstnávání osob se zdravotním postižením za svou prioritu (v praxi) a poskytovatele PZ nevnímal jako rovnocenné partnery.

Jiné instituce

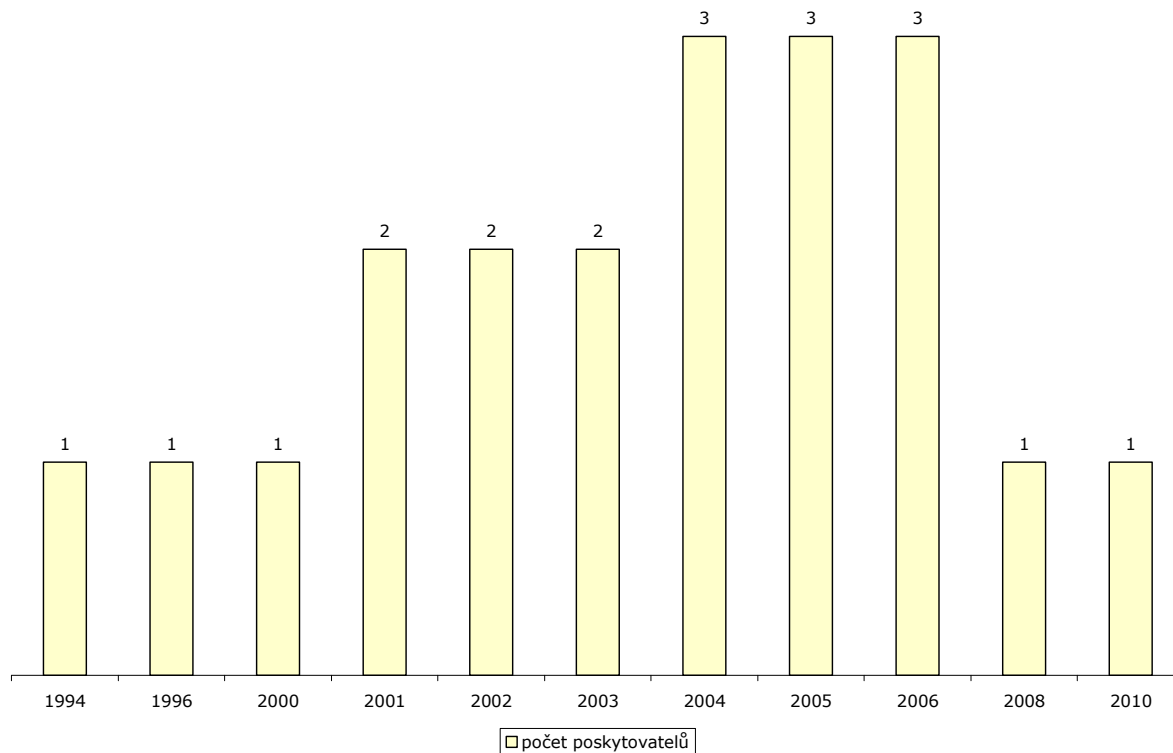
- nedostatečná odezva ze strany zaměstnavatelů.

FAKTOR 8 – Poskytovatelé PZ splňují standardy kvality stanovené pro tuto službu

První poskytovatel podporovaného zaměstnávání zahájil svoji činnost již v roce 1994. V roce 2000 byli v celé ČR pouze tři poskytovatelé PZ. Nejvíce agentur (9) vykonávajících služby PZ bylo založeno v rozmezí let 2004 až 2006. Prozatím poslední poskytovatel PZ provozoval svoji odbornou činnost od roku 2010. Časový přehled zahájení poskytování služeb PZ viz Graf 4.

Graf 4

Rok začátku poskytování služeb podporovaného zaměstnávání

Audit kvality poskytovatele PZ byl proveden celkem u 11 agentur PZ. U šesti poskytovatelů služeb PZ doposud toto hodnocení neproběhlo – více viz Tabulka 3.

Tabulka 3 Rok začátku provádění auditu poskytovatele podporovaného zaměstnávání

Rok, resp. zdůvodnění	Počet poskytovatelů
2005	3
2006	4
2007	3

2011	1
Pouze vstupní audit	1
Audit doposud nebyl proveden	6
Bez odpovědi	2
Celkem	20

Doba, která uplynula od začátku poskytování PZ do provedení prvního auditu poskytovatele PZ byla nejčastěji dva roky (3 poskytovatele), v rozmezí tří až šest let provedli audit čtyři agentury PZ, po sedmi a více letech tři. Maximální uvedená délka od začátku poskytování služeb PZ do prvního auditu kvality byla 11 let.

U deseti poskytovatelů byl provedený audit úspěšný a byl zakončen s vynikajícím hodnotícím výsledkem, naopak neúspěšně skončil audit pouze jednoho poskytovatele.

Níže v textu je uveden přehled názorů poskytovatelů PZ na audit kvality a jeho efekt pro agentury, jeho případná negativa či nedostatky a také návrhy poskytovatelů, jak lze prověřování kvality služeb PZ v budoucnu dále rozvíjet a zlepšovat.

Efekt auditu kvality podle poskytovatelů PZ

Pozitiva

Devět poskytovatelů hodnotilo současnou podobu pozitivně a vnímalo ho zejména jako

- vhodný nástroj reflexe služby PZ a jejího zvyšování kvality;
- nástroj vhodný nejen pro hodnocení činnosti agentury, ale i pro vývoj nabízené služby i samotné organizace;
- potřebný hodnotící pohled zvenku, kritickou analýzu interních procesů, hodnocení činnosti v souladu s pravidly;
- inspirující záležitost, návrhy na zlepšení a pojmenování redundancí;
- určitou podporu řízení agentury.

Negativa

Převážně negativně hodnotili audit kvality pouze dva poskytovatelé a to zejména z důvodu vysokých finančních nákladů, spojených s realizací této kontroly a jeho současné redundance ve vztahu k plánovanému hodnocení kvality sociálních služeb ze strany MPSV (tj. zdvojení systému hodnocení), přičemž audit kvality se jevil přínosnější a více odpovídající potřebám. Tyto uvedené kritické názory ovšem zazněly i u poskytovatelů kladně hodnotících auditu kvality.

Dále byly uvedeny tyto kritické názory:

- těžká příprava na audit;
- uživatelé ani zaměstnavatelé o tuto službu neprojeví zájem;
- získání značky kvality ani hodnocení kraje nezajistilo finanční dotace MPSV, s auditem se zatím dále nepracovalo, nebylo jej možné použít jako značku kvality (pro zaměstnavatele, partnery atd.);
- aktuální problém, s nímž se někteří poskytovatelé potýkali je velmi nízká úroveň výsledků služby, a to i přes to, že kvalita služby byla vysoká;
- audit financovali samy agentury, nikde však nebylo uvedeno, že úspěšné hodnocení by pro ně mohlo zajistit i určité zvýhodnění ve vztahu k MPSV, kraji nebo na trhu vůbec.

Návrhy na zlepšení

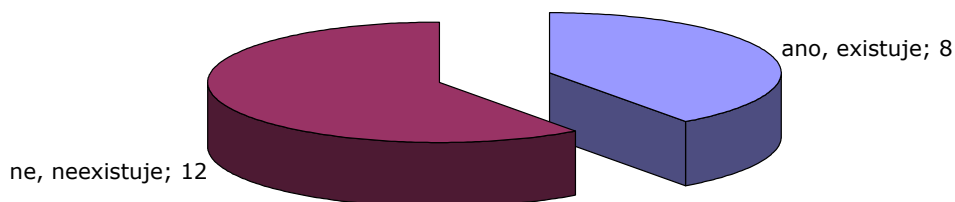
- poskytování informací z auditů Unii PZ, tak aby iniciativy realizované touto platformou vycházely z aktuálních potřeb jednotlivých agentur PZ (vzdělávání pracovníků, metodika PZ, apod.);
- porovnání poskytovatelů PZ a určení výše státní dotace s ohledem na certifikovanou kvalitu;
- audit by měl sledovat a hodnotit také dosažené výsledky služby PZ, při špatných výsledcích ztrácí smysl;
- bezplatnost auditu pro agentury;
- získání výraznějšího postavení této značky v kontextu kvality sociálních služeb;
- získaná značka kvality by měla agentuře PZ do budoucna dopomoci k výhodnějšímu postavení na trhu služeb a zajistit pro ni možnost uvést pozitivní výsledek auditu mezi zárukami kvality své nabízené služby.

FAKTOR 9 – Česká unie PZ poskytuje metodickou pomoc a strategické vedení pro poskytovatele PZ v ČR

Co se týče zajištění dostatečné kapacity kompetentních metodických pracovníků, jak pro nově vznikající, tak i pro stávající poskytovatelé PZ, převládala mezi stávajícími agenturami služby v hodnocení této situace názorová odlišnost. Téměř dvě třetiny poskytovatelů PZ hodnotilo danou situaci negativně, naopak ostatních 8 agentur vnímalo dosahování dostatečnosti této kapacity pozitivně – viz Graf 5.

Graf 5

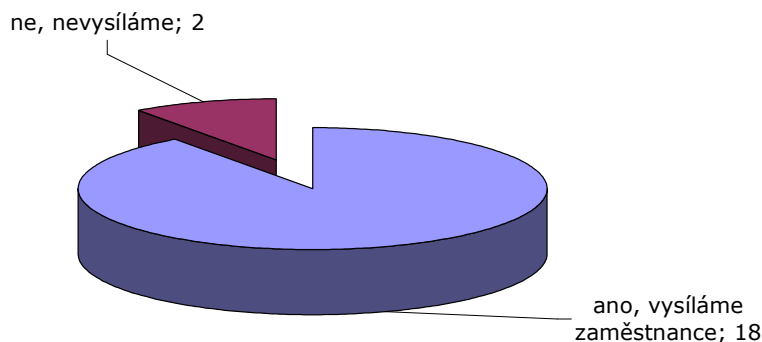
Kapacita kompetentních metodických pracovníků pro nově vznikající i stávající poskytovatele PZ (odpovědi poskytovatelů PZ)

Naopak percepce České unie PZ poskytovateli PZ byla výrazně pozitivní. Více než tři čtvrtiny respondentů (16) hodnotilo ČU PZ jako důležitého partnera pro rozvoj podporovaného zaměstnávání na národní úrovni.

Důležitost ČU PZ a jejich čtvrtletních kolokvií dokazuje i skutečnost, že převážná většina poskytovatelů služby PZ (18) na tuto profesní akci vysílala své zaměstnance – viz Graf 6.

Vysílání zaměstnanců agentur služeb PZ na čtvrtletní kolokvia ČU PZ (odpovědi poskytovatelů PZ)

Pozitiva kolokvií ČU PZ

- vhodné místo pro výměnu zkušeností s jinými organizacemi poskytujícími PZ a získávání nových informací;
- komunikace s odborníky na problematiku zaměstnávání OZP u běžných zaměstnavatelů;
- pro pracovníky příjemná změna v jejich každodenní práci.

Nedostatky kolokvií ČU PZ

- nevyvážená zajímavost zvoleného tématu;
- již pár let se na kolokviích nic nového nelze dozvědět, tudíž pracovníky služby stačí na kolokvia vysílat nepravidelně;
- četnost účasti zaměstnanců na kolokviích závisela na výši přidělených finančních prostředků a aktuální vytíženosti pracovníků agentury;
- v současné době nebyla kolokvia organizována čtvrtletně.

I když naprostá většina poskytovatelů PZ hodnotila ČU PZ a její aktivity zcela pozitivně, objevily se i inovující až kritické názory na její celkové působení a vyvíjenou činnost. Otázkou ovšem zůstává, do jaké míry tyto kritické názory odrážely skutečné nedostatky ČU PZ nebo spíše reflektovaly „jak a jestli (další) instituce na národní úrovni zajímá

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

ČESKÁ UNIE
PRO PODPOROVANÉ
ZAMĚSTNÁVÁNÍ

podporované zaměstnávání jako takové". Níže v textu je uveden přehled hodnocení ČU PZ poskytovateli této služby.

Pozitiva činnosti ČU PZ

- důležitý prvkem v metodickém vedení poskytovatelů a v propagaci PZ;
- plní důležitou roli při prosazování PZ do české legislativy a při vyjednávání ohledně zákona o zaměstnanosti;
- plní funkci odborného garanta při poskytování PZ;
- přispívá k celorepublikovému rozvoji PZ.

Negativa činnosti ČU PZ

- nedostačující aktivita na poli vyjednávání na národní úrovni;
- za poslední roky lze jen těžce uvést dosažení jednoznačného výsledku jednání, který by v oblasti poskytování PZ něco změnil k lepšímu.

Návrhy na zlepšení činnosti ČU PZ

- zintenzívnit svoji činnost při iniciování jednání s MPSV, organizacemi OZP, zaměstnavatelskými svazy atp.;
- aktivněji lobovat za PZ na politické úrovni;
- jednotně vystupovat jako zastřešující organizace členů ČU PZ;
- poskytovat základní informace nově vznikajícím agenturám pro PZ.

Rovněž naprostá většina poskytovatelů (17) je přesvědčena o tom, že u nás existuje vhodný, potřebný systém základního a dalšího vzdělávání pro pracovníky v PZ, opačný názor projevíli pouze tři poskytovatele.

FAKTOR 10 – Pracovní týmy reagují na změny potřeb

V porovnání s výrazně pozitivním hodnocením proměnných výše uvedeného faktoru 9, projevíli poskytovatelé PZ v případě hodnocení rychlosti reakce pracovních týmů PZ na změny potřeb menší spokojenost.

Čtrnáct poskytovatelů bylo přesvědčeno o existenci a aktivním využívání potřebných metodických postupů zaměřených na zjišťování potřeb klíčových zájmových skupin¹¹, šest představitelů agentur bylo opačného názoru.

Obdobné názorové rozložení bylo vyjádřeno i v případě dotazu, zda-li zjištění týkající se změn v potřebách zájmových skupin vedly k úpravě nabídky služeb PZ se zachováním

¹¹ Klíčové zájmové skupiny: uživatelé PZ, zaměstnavatelé, úřady práce.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

ČESKÁ UNIE
PRO PODPOROVANÉ
ZAMĚSTNÁVÁNÍ

základních principů. Rovněž 14 poskytovatelů bylo přesvědčeno, že k této úpravě nabídky služeb PZ docházelo, 5 s tímto výrokem nesouhlasilo a jeden respondent neodpověděl.

FAKTOR 11 – PZ je v povědomí široké veřejnosti

Mírně nadpoloviční většina poskytovatelů PZ byla přesvědčena, že v porovnání s rokem 2004 vzrostl zájem potencionálních zájemců jak o podporované zaměstnávání (11)¹², tak o práci na otevřeném trhu (11)¹³.

Jako faktory *nárůstu počtu uživatelů služeb PZ a jejich zájmu o pracovní začlenění na otevřeném trhu práce* uvedla většina poskytovatelů tyto skutečnosti¹⁴:

- zvýšení povědomí lidí se zdravotním postižením o tom, že je možné hledat si pracovní uplatnění i na otevřeném trhu práce, a nejen v chráněném prostředí;
- pozitivní vliv předchozích dobrých zkušeností (např. v domovech pro osoby se zdravotním postižením v Ústí nad Labem je dnes již pravidlem, že nově příchozímu klientovi je nabídnuta možnost najít si pracovní uplatnění);
- přirozená potřeba a snaha postižených osob zapadat do většinové společnosti a jejich chuť pracovat jako lidé bez zdravotního postižení;
- úsilí rodičů postižených dětí raději integrovat svoje potomky do společnosti než je umísťovat v ústavech pro postižené osoby;
- prezentační akce a jejich pozitivní vliv na veřejnost (např. ve městech Liberec a Jablonec nad Nisou);
- jedinečnost agentury na regionálním trhu (nízká konkurence, např. okres Litoměřice);
- současná ekonomická situace a vysoká nezaměstnanost.

Pouze dva poskytovatelé PZ konstatovali, že počty zájemců o jejich služby byli stabilizované. V případě Olomouckého kraje bylo respondentem ovšem uvedeno, že počet jejich zájemců klesl o polovinu, a to obzvláště z důvodu existence řady sociálních služeb, které v daném regionu nabízely v rámci sociální rehabilitace podobné činnosti. Zároveň zde docházelo k tzv. „zdvojení služby“, kdy uživatel využíval službu dvou agentur zároveň.

Na otázku, zda-li je problematika PZ součástí minimálních vzdělávacích standardů pro vyšší odborné a vysoké školy sociálního zaměření a to alespoň v minimální míře jako

¹² Pět poskytovatelů PZ nehodnotí daný vývoj pozitivně, čtyři odpověď neuvedli.

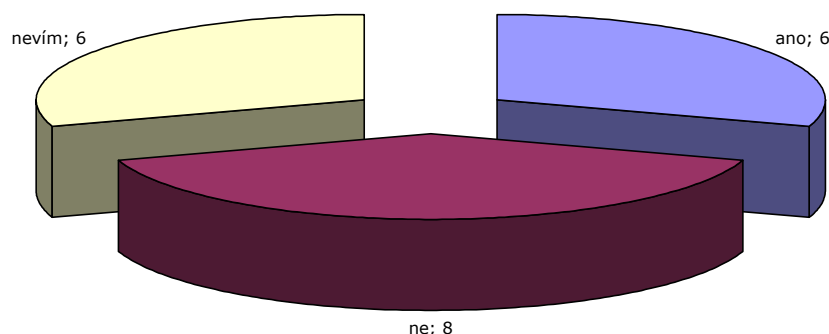
¹³ Pět poskytovatelů PZ nehodnotí daný vývoj pozitivně, čtyři odpověď neuvedli.

¹⁴ Podstatná část poskytovatelů PZ uvedla, že jejich seznamy uživatelů jsou v současnosti plné, v jistých případech až přeplněné a počty zájemců dále narůstají.

součástí některého předmětu na školách pro manažery a personalisty odpověděla více než třetina poskytovatelů negativně a další třetina odpověď neuvedla – viz Graf 7.

Graf 7

PZ je součástí minimálních vzdělávacích standardů pro VoŠ i VŠ speciálního zaměření minimálně jako součást některého předmětu na školách, které připravují manažery, personalisty (odpovědi poskytovatelů PZ)

FAKTOR 12 – Zaměstnavatelé využívají služby PZ a nabízejí vhodné pracovní činnosti

Kritérium 12.1 Zvýší se počet zaměstnavatelů vědomě (tzn. že zaměstnavatel ví, že zaměstnanec je klientem agentury) využívajících služeb PZ.

Dle prezentovaných názorů respondentů lze konstatovat, že v průběhu doby došlo od roku 2004 spíše k mírnému naplňování daného kritéria a počet zaměstnavatelů vědomě využívajících služeb PZ pozvolna vzrostl (9 poskytovatelů)¹⁵. Povědomí zaměstnavatelů o možnosti zaměstnávat osoby se zdravotním postižením vzrostlo v nemalé míře díky aktivitám agentur poskytujících služby PZ. V zaměstnávání osob se zdravotním postižením ovšem nadále převládala jistá pasivita zaměstnavatelů, kteří reagovali až na výzvy poskytovatelů PZ, sami o tuto problematiku zájem spíše neprojevovali. Rovněž ale

¹⁵ Progresivitu v daném směru naopak postrádalo 8 poskytovatelů PZ, tři odpověď neuvedli.

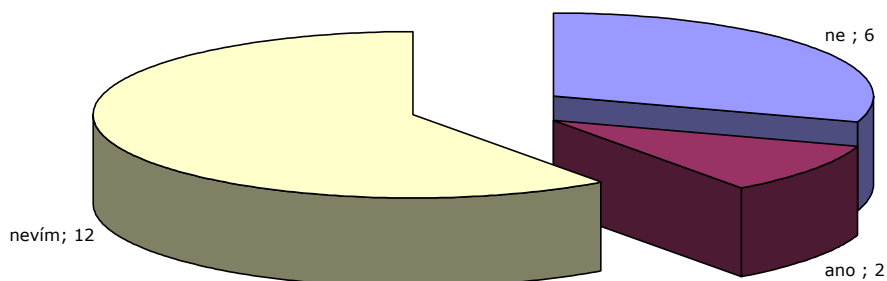
nelze opomenout skutečnost, že na základě dobrých předchozích zkušeností se službou PZ se (prozatím) v ojedinělých případech s nabídkou volného pracovního místa vhodného pro OZP ozývali i sami zaměstnavatelé.

Kritérium 12.2: Podíl zaměstnavatelů plnících tzv. „povinný podíl“ standardním způsobem (zaměstnáním pracovníka se zdravotním postižením) je vyšší a má tendenci růst.

Vize strategie rozvoje PZ v dosažení průběžně narůstajícího počtu zaměstnavatelů plnících si tzv. „povinný podíl“ standardním způsobem doposud naplněna nebyla. Až dvě třetiny poskytovatelů nebylo schopno tuto problematiku posoudit, o nedostačujícím vývoji v podílu zaměstnavatelů plnících tzv. „povinný podíl“ standardním způsobem byli přesvědčeni čtyři poskytovatelé – detailněji viz Graf 8.

Graf 8

Podíl zaměstnavatelů plnících tzv. "povinný podíl" standardním způsobem se zvýšil a má růstovou tendenci? (odpovědi poskytovatelů PZ)

Kritérium 12.2: Agentury aktivně nabízejí služby zaměstnavatelům a nejenom u nich „hledají pracovní místa“.

Představa strategie rozvoje PZ o aktivním a tvůrčím přístupu agentur poskytujících služby PZ vůči zaměstnavatelům byla v průběhu času úspěšně naplněna. Mezi poskytovateli

služeb PZ převládal názor, že se agentury PZ již nezaměřovaly pouze na „hledání pracovního místa“, ale svoji činnost cílily jak na rozšiřování sítě nimi oslovených zaměstnavatelů, tak na rozvíjení další spolupráce s nimi a rovněž i na zvyšování povědomí zaměstnavatelů o možnostech využívání služeb PZ a zaměstnávání osob se zdravotním postižením (více než tři čtvrtiny z nich – viz Graf 9).

Graf 9

Agentury aktivně nabízejí služby zaměstnavatelům a nejenom u nich "hledají pracovní místa" (odpovědi poskytovatelů PZ)

